

بررسی و تبیین ماهیت تجارت الکترونیک

علی صابری

محقق و پژوهشگر، ابران

چکیده

عصر جدید با داشتن فناوری های برتر محیط و فضای اجتماعی را تحت تاثیر قرار داده، تبادلات و سبک های زندگی تنوع و پیچیده گی خاص خود را پیدا کرده اند انتخاب شغل و کسب درآمد با هوشمند شدن محیط اجتماع مستلزم دانش و آگاهی است مقوله اقتصاد و تجارت میتوان از شاخصه های این تغییر فرآیند جهانی الکترونیکی یا هوشمند سازی جامعه باشد. از این رو ارائه راهکارها و برنامه ریزی های متناسب با رویکردها و دانش جامعه و آگاه ساختن افراد از علم جدید اقتصاد و تجارت، میتواند از اهداف اساسی نظام های اجتماعی و آموزشی باشد. محیطی که با یادگرفتن برخورد با آن و کسب آگاهی پیرامون تبادلات الکترونیکی میتوان از این تجارت هوشمند بهره و بازده مناسب را کسب کرد. مفاهیم و اصطلاحات در دنیای اقتصاد همسو با سایر تحولات علمی، رشد و پیشرفت قابل توجهی داشته اند به گونه ای که در زمان حاضر بیشترین کسب درآمد و اشتغال زایی مربوط به کسب و کار و تجارت هایی بر مبنای تجارت الکترونیک می باشد از این رو پرداخت به این موضوع و کسب دانش در این زمینه ضروری و اساسی می باشد.

واژه های کلیدی: تجارت، تجارت الکترونیک، هوشمند سازی.

۱. مقدمه

آنچه لزوم توجه به این موضوع را ایجاد میکند، پیشرفت علم تجارت و اقتصاد در جامعه های جهانی است و درآمد زایی و اشتغال زایی کشورها از دانش جدید تجارت است دانشی که یادگرفتن و استفاده از داده ها و توانمندی های آن توانسته ساختارهای تبادلاتی را به شیوه ای گسترده تغییر و رشد بدهد و منبعی از ثروت و مهارت را به صاحبان و متخصصان این علم ارائه بنماید. شیوه های سنتی جای خود را به تبادلات الکترونیکی ماندگار و امن داده اند تبادلاتی که سطح وسیعی از علم و مهارت را بیان میکنند و میتوانند ساختارهای اقتصادی جوامع را تغییر و ارتقا بدهند. از آنجا که در کشور ما بستر سازی های اولیه صورت گرفته ولی برای رشد و همسو شدن با جوامع مترقی در این زمینه نیازمند آشنایی بیشتر و برنامه ریزی های تخصصی تر هستیم.

۲. بیان مساله

در بحث تجارت و اقتصاد الکترونیکی، آشنایی با مفاهیم هوشمند سازی، استاندارد سازی، فضای مجازی، مدیریت سازمانی و ... مفاهیمی در این زمینه ضروری است تا بتوان ساختارهای اقتصادی جامعه را به شیوه ای مثبت تحت تاثیر قرار داد و رشد اقتصادی وابسته به تجارت الکترونیک را در تبادلات اقتصادی مشاهده نمود. منابعی که همسو با این مقاله می باشد و میتوانند در شفاف سازی و بیان بهتر موضوع کمک کنند در بخش مراجع به آنها اشاره میشود. ولی آنچه تخصصی تر هدف این مقاله است آشنایی بیشتر با تجارت الکترونیک می باشد. پیشرفت در یک جامعه صرفا تغییر در سیستم های اجرایی یا شکل های ارتباطی نیست یعنی هر دانشی برای موفقیت باید کلی تر و جهانی تر مباحث خود را مطرح کند و بر همین اساس برای آن برنامه ریزی کند داشتن شهر یا جامعه مدرن و هوشمند که در آن سبکی جدیدی از تجارت باید شکل بگیرد اهمیت دادن به ابعاد کلی ساختارهای اجتماعی در آن ضروری است تا بتوان تجارت را به شیوه ای تعریف و اجرایی کرد که بتواند عملکرد سایر نهادهای دیگر اجتماعی را هم به شیوه ای درست تحت تاثیر قرار دهد تا پیشرفت نظام جامعه را در حالت کلی آن شاهد باشیم که تجارت الکترونیک مدرن می تواند بعدی از این جامعه مدرن و هوشمند باشد (صابری، ۱۳۹۵ الف).

۳. ادبیات تحقیق

فضای مجازی یا محیط اینترنتی دست آوردها یا امکاناتی به زندگی افراد وارده کرده که به شیوه های مختلف توسط فرد و نهادها در قالب های متنوع شکل پیدا می کند و یک محیطی با امکانات الکترونیکی در اختیار کاربران قرار میدهند و در این تبادل اطلاعات که به عنوان شغل یا فعالیت اینترنتی نامبرده میشود و ماهیتی همسو با تجارت الکترونیکی است در این فعالیت فرد یا نهاد به روش های خاص خود کسب درآمد می کند. ولی برای داشتن تجارت الکترونیکی موفق که بدیهی است اقتصاد جامعه را هم شامل میشود باید دانش و تعریف ما از تجارت الکترونیک تعریفی مبتنی بر شناخت از فضای جامعه و درک ماهیت هوشمند سازی در جامعه باشد و اینکه چگونه فعالیت و شیوه کاری برنامه ریزی شده ای داشته باشیم برای تجارت موفق باید علاوه بر دانش فردی و تخصصی به بسترسازی هایی که باید توسط نظام های جامعه اجرا شوند توجه نشان داد لذا اگر به عنوان یک حرکت اولیه در خلق یک بسترسازی تجارت الکترونیک بخواهیم عنوانی ذکر شود آن مربوط به برنامه ریزی های ارگان های جامعه برای ترویج و ارائه دانش به افراد است از جمله آن رشته های تحصیلی مربوطه می باشد و علاوه بر تحصیل بودن محیطی برای کسب و کارهای الکترونیکی برای افراد علاقمند و متخصص است از این رو تجارت الکترونیک را در دو بعد برنامه ریزی و بسترسازی های نهادهای ناظر و توانایی و دانش افراد بررسی می کنیم (صابری ۱۳۹۵ الف و ب):

۳-۱. برنامه ریزی و بسترسازی نهادهای ناظر

هوشمندسازی یا الکترونیکی شدن تبادل ارتباطات فرآیندی است که باید دانش آن را فراگرفت و اگر این استفاده از محیط اینترنتی برای کسب شغل و تجارت در معنای جدید آن باشد این فعالیت مسیر و برنامه ریزی خاص تری را می طلبد. پیشرفت

تکنولوژی اصولاً نوعی رفاه اجتماعی است یعنی خلق محیطی بهتر برای زندگی افراد، محیطی که افراد بتوانند بهتر و آگاهانه تر از امکانات الکترونیکی بهره ببرند. تجارت الکترونیکی می تواند در قالب های متفاوتی توسط افراد ارائه شود به عنوان یک مثال ساده کسی که یک کتاب چاپی را به صورت نرم افزاری برنامه نویسی می کند و افراد در صورت تمایل میتوانند نسخه دیجیتالی یا نرم افزاری آن کتاب را استفاده کنند. علاوه بر اینکه ارائه این فناوری توانسته دسترسی به استفاده از آن کتاب و در اختیار داشتن آن را ساده تر کند نوعی تجربه متفاوت از مطالعه و به دست آوردن یا خریدن را به کاربران ارائه می دهد. پس در این فرآیند ساده هم فرد توانسته با توجه به دانش خود تجربه ای جدید از استفاده یک کتاب را ارائه بدهد کاربران را نیز با فضایی از تبادل و تجارت آشنا کرده، در شکل استاندارد آن باید یک مارکت ارائه دهنده این برنامه وجود داشته باشد که این مارکت دیجیتالی هم توسط افرادی متخصص بر پایه همین دانش یا تجارت الکترونیک برنامه ریزی و محقق میشود و یک گراف پیچیده ارتباطی بین افراد به وجود می آید که با توجه به دانش بهتر میتوان در این فرآیند موفق تر و بهتر بود. از آنجا که تنوع برنامه های کامپیوتر و موبایل زیاد است پس نرم افزارها هم می توانند خدماتی متفاوتی داشته باشد و اینگونه یک تبادل یا تجارت در بعد وسیع آن شکل بگیرد. این بخشی از این فرآیند وسیع ارتباطی می باشد یعنی اگر بخواهیم این سبک جدید ارائه محصول و خدمات را بیشتر به افراد بشناسانیم یا ارگان و نهادهایی تابع و همراه با آن ایجاد کنیم باید برنامه ریزی های اقتصادی در بعد کلان آن به گونه ای تخصصی مسائل مربوط به تجارت الکترونیک را بررسی کنند موسسه ها و نهادهایی باشند که از این تجارت پشتیبانی کنند و دانش فراگیری این علوم را به علاقمندان ارائه بدهند و اولین گام که پرورش افراد ماهر است را انجام بدهند. از طرفی دیگر باید افراد عادی تر که صرفاً استفاده کنند و کاربر می باشند آشنایی لازم را در این زمینه کسب نمایند تا دچار آسیب و ضررهای ناشی از ناآگاهی در این زمینه نشوند بستر سازی ها توسط نهادهای اجرایی و حکومتی می تواند با ارائه رشته های تحصیلی در دانشگاه ها، تاسیس موسسه ها و آموزشگاه ها، چاپ کتاب، مجله و مقالاتی پیرامون این مباحث و شیوه های متنوع دیگری باشد تا بتواند سواد الکترونیکی افراد را ارتقا داد و از این دانش به روش های متفاوت در جامعه بهره برد.

۲-۳. توانایی و دانش افراد

از آنجا که توانایی و استعداد افراد متفاوت می باشد و استفاده از افراد مستعد میتواند تاثیر بهتر و بازدهی مطلوب تری داشته باشد، باید علاوه بر اینکه بستر سازی و برنامه ریزی برای ارائه این دانش به افراد داشت باید با مدیریتی تخصصی این استعدادها شناسایی شوند و دامنه فعالیتی مشخص برای آنها تعریف شود امکاناتی در اختیار آنها گذاشته شود تا بتوان از این تخصص و مهارت استفاده درست بشود. از آنجا که شناسایی استعدادها و شیوه درست استفاده از این توانایی ها منوط به داشتن علوم مدیریتی و جامعه شناسی است پس برای موفقیت باید تمامی ابعاد هر نوع فعالیت به درستی تحلیل و داده کاوی شود تا بتوان به نتیجه و روندی مطلوب رسید به یک شیوه کاری تشخیص و استفاده از استعدادها، اگر جوامعی که در زمینه تجارت الکترونیک و هوشمند سازی موفق بوده اند را بررسی کنیم می فهمیم که در برنامه ریزی های آنها به مفاهیم کلی چون مدیریت سازمانی، مدیریت دانش و روانشناسی کاری و ... به درستی اهمیت داده شده است تا ساختارهای اجتماعی که به یکدیگر وابسته هستند بتوانند در مسیری همسو تلاش کنند و بدیهی است که بازده چنین تلاش آگاهانه، موفقیت در بعد کلی جامعه می باشد.

۳-۳. محیط کاری الکترونیکی

نوع فعالیت در فضای مجازی به شیوه ای متفاوت از شیوه سنتی آن است امنیت، ارتباط، اطلاعات و داده ها به گونه ای دیگر تعریف میشود نوع ارتباطی که بین افراد است با ارتباط فیزیکی افراد فرق دارد اطلاعات به شیوه ای دیگر رمز گذاری و نگهداری میشوند سرورها و نگهدارند های این اطلاعات دامنه فعالیت خاص خود را دارند، پیچیدگی و گسترده گی فعالیت الکترونیکی به اندازه ای وسیع است که بیان آن در یک یا چند مقاله و کتاب بیان نمیشود ولی آنچه که لازم است باید وقتی به

فعالیت در این زمینه مشغول میشویم دانش و آگاهی لازم را با توجه به نحوه استفاده مان داشته باشیم چرا که فعالیت در فضای مجازی چه در قالب تجارت و چه به عنوان کاربر یا عضو ... باید فعالیتی مشخص و هدفمند باشد. چنین محیطی با این دامنه و قدرت وسیع اگر به شیوه درست استفاده نشود میتواند زندگی مادی و اجتماعی افراد و حتی نهادها را تحت تاثیر قرار دهد و همین منبع دانش و اطلاعات میتواند عاملی مخرب در روحيات و اخلاقیات و اقتصاد اجتماع شود. همچون هر علمی بستگی به فرد دارد که این دانش را در راه درست بهره ببرد یا به علت عدم ناآگاهی به روشی نادرست در این محیط فعالیت کند، پس آنچه وظیفه علم است مشخص است دادن آگاهی به افراد و اگر استفاده ما به شیوه صحیح نباشد بدیهی است که به خود و جامعه آسیب می رسانیم. این دانش همچنانکه توانسته موفقیت هایی ارائه کند و رفاهی برتر در اختیار افراد قرار دهد به همان اندازه هم حریم فرد و جامعه را هم تحت تاثیر و وابسته به خود کرده که باید در فعالیت خود در این زمینه آگاهی لازم را داشته باشیم. خصوصیات محیط مجازی بیان شد و اینکه فعالیت در این زمینه هم به روش های مختلفی است نوع تجارت الکترونیک شامل: راه اندازی یک فروشگاه دیجیتالی کالا، راه اندازی سایت، فروشگاه های نرم افزاری، ساخت نرم افزار، شبکه های اجتماعی، شبکه های تبلیغاتی و ... هر کدام از اینها نوعی تجارت الکترونیکی محسوب میشوند تجارتي بر پایه دانش کامپیوتری و دانش مدیریتی، اقتصادی، جامعه شناسی و ...

۳-۴. موفقیت و عدم موفقیت در تجارت الکترونیکی

اینکه شاخص هایی مشخص و تعریف شده برای یک تجارت موفق بیان شده باشد یا اساسنامه ای داشته باشد که عمل به آن باعث موفقیت بشود در حالت کلی میتوان بیان کرد ولی صرف دانستن و پیروی از این شاخص ها تضمین کننده قطعی موفقیت نمی باشد بلکه آنچه که میتواند این ماهیت تجارت را به سوی موفقیت ببرد دانش و تجربه فردی است، ایده های بزرگ اگر به درستی شناخته شوند و در مسیر درست خود قرار گیرد با بهره گیری از یک گراف مشخص در یک تجارت الکترونیکی میتوانند یک تجارت موفق حساب شوند. موفقیت کاری زمانی به دست می آید که تعریف بیان شده از شغل و فعالیت کاری تعریفی استاندارد باشد. در قسمت مراجع مقاله ای با نام کیفیت زندگی کاری این مفاهیم را به طور کامل شرح می دهد. کار مجموعه فعالیت هایی است که همسو با روحيات و علایق شخص باشد و بتواند نیازهای فکری و مادی او را برطرف نماید و شاخص هایی از علم اقتصاد و مدیریت شغلی داشته باشد لذا اگر با این تعریف از شغل در فضای الکترونیکی به فعالیت پردازیم یعنی اساسی ترین مورد در این زمینه را رعایت کرده ایم و اگر توانایی های خود را بشناسیم و از امکاناتی که جامعه یا همین فضای مجازی در اختیارمان میگذارد درست استفاده کنیم گام های اصلی یک تجارت موفق را برداشته ایم و آنچه این تلاش را به مقصدی ایده آل می رساند اندازه پشتکار و تلاش آگاهانه خود ما است. موفقیت در فضایی هوشمندانه یک تابع ذهنی علت و معلول است و آنچه تاییدی بر فعالیت درست می باشد نتیجه کاری است، اگر بازده مادی شغل مطلوب باشد و همچنین شغل محیطی برای ایده و افکارمان باشد و ذهنیات فرد در چنین محیطی درست بستر سازی شود پس فعالیت یا تجارت موفق حساب میشود.

از آنجا که در تجارت الکترونیک گاهی یک فرد یا یک نهاد یا افرادی بنیانگذار یک فعالیت شغلی یا تجارت هستند لذا مفاهیم در حالت کلی و سازمانی آن بیان می شوند. هدف یک تجارت موفق علاوه بر کسب درآمد باید کمک به روند اجتماعی جامعه باشد از آنجا که فعالیت های اجتماعی به گونه ای به یکدیگر وابسته هستند و از یکدیگر تاثیر می گیرند لذا موفقیت و عدم موفقیت یک تجارت هم میتواند در جامعه اثر مثبت با منفی بگذارد اینگونه است که باید تعریف و بسترسازی های شغلی برگرفته از تعاریف کلی مدیریت، اقتصاد، جامعه شناسی و سایر دانش های اجتماعی باشد. نمونه ای از تجارت الکترونیک در کشورمان شرکتی چون دیجی کالا است که در جذب افراد توانسته عده زیادی را در فعالیت های مورد علاقه خود بکار گیرد و محدوده بزرگی از تجارت کشور را در دست داشته باشد یا مارکت های آندرویدی مانند کافه بازار، مایکت، ایران اپس، اول مارکت ... که توانسته اند از مهارت و تخصص های افراد برنامه نویس در ساخت نرم افزار ها استفاده کنند و این پیشرفت تا

حدی است که دیجی کالا و کافه بازار جزء بزرگترین و پردرآمدترین شرکت‌ها محسوب میشوند و همین شرکت‌های موفق فعالیت خود را گسترده کرده‌اند و به عنوان حامی و اسپانسر در سایر فعالیت‌های جامعه نقش دارند از آنجا که گرایش افراد برای استفاده از فضای مجازی زیاد است لذا سرمایه‌گذاری و برنامه‌ریزی مناسب در این زمینه میتواند علاوه بر اقتصاد و تجارت در سایر زمینه‌های اجتماعی هم در جامعه موثر باشد. از این رو چه به عنوان فرد یا نظام اجرایی باید تلاش‌های اساسی در این زمینه صورت گیرد تا کشور ما هم بتواند از استعدادها و ایده‌های برتر در شکل دهی و ساماندهی ابعاد متفاوت اجتماعی استفاده کند و همسو با جوامع متری در این مسیر فعالیت نماید.

۴. بحث و نتیجه‌گیری

در هر کشوری فعالیت تجاری و اقتصادی آن جامعه از اهمیت بسزایی برخوردار است یعنی رشد اقتصادی مولفه‌ای برتر و شاخص در ارزیابی رشد و پیشرفت آن کشور محسوب می‌شود همچنانکه بیان شد در دنیای جدید تجارت شکل و روش درآمدزایی تغییر کرده و فعالیت‌هایی که در زمینه تجارت الکترونیک هستند توانسته‌اند جزء تجارت‌های موفق جهانی باشند و خدمات این نوع شرکت یا شبکه‌های اجتماعی، فعالیت جهانی شده‌اند و در حالت کلی بیشتر ارتباطات و فعالیت‌ها را پوشش داده‌اند محیطی شغلی و اجتماعی را به افراد داده‌اند و نوعی زندگی الکترونیکی را شکل داده‌اند. از آنجا که کسب درآمد مناسب و جذب توانایی‌های افراد و همچنین خلق محیط مطلوب ارتباطی از نتایج چنین تجارت‌هایی است و این مولفه‌ها، عناصری اساسی و تعریف شده در مفاهیم تجارت و اقتصاد موفق می‌باشند از این رو می‌طلبند که افراد و ارگان‌های دولتی هم در بسترسازی و برنامه‌ریزی‌های استاندارد در این زمینه باعث خلق شیوه‌های جدید تجارت شوند تا جامعه و افراد در این مسیر جهانی الکترونیکی شدن اقتصاد قرار گیرند و همسو با کشورهای موفق در این زمینه به موفقیت برسند.

۵. مراجع

- ۱- صابری. ع، (۱۳۹۵ الف). آشنایی با ماهیت فناوری هوشمند سازی برای داشتن جامعه ای امن، مجله نخبگان علوم و مهندسی، اسفند ۱۳۹۵
- ۲- صابری. ع، (۱۳۹۵ ب). کیفیت زندگی کاری، کنگره بین المللی جامع روانشناسی ایران، بهمن ۱۳۹۵

Investigating the Nature of E-commerce

Ali Saberi

Researcher, Iran

Abstract

Equipped with superior technologies, the new era has influenced the social environment and space, so that the exchanges and lifestyles have become particularly diverse and complex. It requires knowledge and awareness to choose a job and earn money in these automated social environments. The economy and commerce categories can be among the indicators of automation or electronic global change. Therefore, providing strategies and programs proportionate to the approaches and the society's knowledge and making people aware of the new science of economy and commerce can be among the basic goals of social and educational systems. By getting knowledge about electronic exchanges and learning how to deal with e-commerce, we can make the best use of this smart commerce and earn good returns. The concepts and terminology of the economy world, like other scientific developments, have had significant growth and progress so that the highest revenue and employment in the current era are associated with businesses which are based on e-commerce. Therefore, it is important and essential to deal with this issue and to get knowledge in this area.

Keywords: commerce, e-commerce, automation
